

at jeg skulde komme til at tage Ordet under Forhandlingerne idag, men nogle Ytringer af den sidste ærede Taler (Scavenius) foranledige mig dertil. Den ærede sidste Taler udtalte sig stærkt mod den saakaldte Enkeparagraf eller § 7 i Lovforslaget og stemplede den igjen som et ligefremt Kontraktbrud og som en Bestemmelse, der vil medføre Pengetab for Godseieren. Jeg maa give den ærede Minister, der før udtalte sig om denne Paragraf, Ret i, at det ikke med Svie kan siges, at det er et Kontraktbrud, der er Tale om, thi at en Fæsters Enke har Ret til at besidde Fæstebudet, er Noget, som ikke, selv om det staar i Fæstebrevet, kan siges at være en Følge af Fæstebrevets Bestemmelse, men det er en Følge af Lovgivningens Bestemmelser, og hvad enten det staar i Fæstebrevet, at Gaarden fæstes til N. N. og hans eventuelle Enke, eller der kun staar, at Gaarden fæstes til N. N., og han saa efterlader en Enke ved sin Død, saa tiltræder hun dog uden videre Besiddelsen. Hvad Pengetabet angaar, saa mente den ærede sidste Taler, at medens man nu efter en Gjennemsnitsberegning kunde forudsætte, at Fæsteledighed og altsaa ny Indfæstning vilde indtræde hvert 30te Aar, vilde Følgen af en saadan Bestemmelse som § 7 blive, at Fæsteledighed gjennemsnitlig maatte først indtræde hvert 40de Aar. Jeg skal ikke negte Muligheden, og jeg skal sige, at jeg skal ikke engang negte Sandsynligheden deraf, men jeg vil dog ogsaa derimod opstille den Paastand, at, naar en Fæstegaard bliver ledig, fordi Enken efter en afdød Fæster indtræder i Ægtekab, faar Godseieren ikke saa stor en Indfæstning eller saa stor en Forhøielse i Landgilden, som han vil faa, naar Fæstebesiddelsen hører op paa Grund af, at Enken ogsaa er død, eller den sidste Fæster ingen Enke efterlader sig, og som Følge deraf vil denne Udfigt til at faa ny Indfæstning ikke blive saa stor, selv om Bestemmelsen bliver vedtagen, og jeg vil endog saa svie til, at, naar Forholdet stilles sig saaledes, som det vil stille sig, dersom denne § 7 bliver til Lov, vil der være langt større Sandsynlighed for, at den, med hvem en saadan Enke gifter sig, vil søge at sikkre sig et nyt Fæste, end der under den tidligere bestaaende Lovgivning vilde være for,

at Enken vilde frastige sig sit Fæste eller fortabe Fæstet ved at indgaa nyt Ægtekab, og saaledes som Paragrafen vil komme til at foreligge efter det Endringsforslag, der er stillet af den ærede Minister, og det Underændringsforslag, som nogle af Udvalgets Medlemmer have stillet, tror jeg ogsaa, at man maa erkjende, at der er taget alt skjønsonst Hensyn til at sikkre Godseieren, at Gaarden ikke skal blive forringet ved Enkens Giftermaal. — Hvad nu Lovforslaget i dets Helhed angaar, da skal jeg bemærke, at det undrede mig noget, da jeg i forrige Møde hørte den høitærede Minister paa min Opfordring om at erklære sig nærmere om, hvorledes hans Ytring skulde opfattes om, at alle hans Endringsforslag maatte forstaaes som en Helhed, udtale, at han ogsaa betragtede sit Forslag til Lovforslagets § 10 som en integrerende Del af de Forslag, han maatte fordre gennemførte for i det Hele at kunne støtte Loven. Det er allerede tilstrækkeligt idag under Forhandlingerne fremhævet, hvorledes Ministerens Forslag til § 10 ikke er til Fordel for Fæstebondestanden, og forsaavidt som der derved er indrømmet Godseieren Mulighed for at faa friere Raadighed over Fæstegods, kan jeg forstaa, at den høitærede Minister kan betragte disse Indrømmelser fra hans Side som et Bederlag til Godseierne for at underkaste sig de Indskrænkninger i Brugen af Fæstegods, som de tidligere Paragrafer i Lovforslaget medføre. Men jeg maa dog bemærke, at der ogsaa er en anden Side at se Ministerens Forslag til § 10 fra. Giver det Bestemmelser, som aabne Muligheden for Godseieren af en friere Benyttelse af det Fæstegods, som er blevet Selveiendom, saa maa jeg tilstaa, at Bestemmelsen i dette Forslag om, jeg vil ikke ligefrem sige, en Forjohsret, men et Slags Forjohsret i Tilfælde af Fæsteledighed for den sidste Fæsters Slægt, indeholder et saadant Indgreb i det, jeg maa anse for Godseierens Ret, at jeg ikke kan tro, at dette Indgreb kan forsones med den Indrømmelse, Forslaget iøvrigt skal gjøre Godseierne, og jeg maa derfor stemme imod Ministerens Forslag til § 10, ligesom jeg slutter mig til Ministerens Forslag om, at § 9 i Lovforslaget skal udgaa.